

Asia: VN/36135/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Organisaatio tai vastaajataho

Muu järjestö tai yhdistys

Kysymys viranomaisille, mikä on lausuntoa käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä?

-

Lausunnonantajan lausunto

Onko ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot esityksen kannatettavuutteen liittyen.

Syöpäjärjestöt kannattaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämistä ja myös valittuja periaatteita: tarveperiaate, turvallisuus, vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä läpileikkaavina periaatteina yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus. On tärkeää, että piilopriorisoinnin sijaan luodaan kansallisesti yhtenäinen perusta päätöksenteolle siitä, mitkä palvelut ja menetelmät kuuluvat julkisesti rahoitettuun palveluvalikoimaan ja mitkä voidaan rajata sen ulkopuolelle. Läpinäkyvät ja selkeät periaatteet lisääisivät alueellista yhdenvertaisuutta ja vahvistaisivat kansalaisten luottamusta palvelujärjestelmään.

Esitetyt periaatteet voivat kuitenkin olla keskenään ristiriitaisia ja ilman tarkempia soveltamisohjeita tai jonkinlaista hierarkiaa soveltamiskäytännöt tulevat edelleen vaihtelevaan merkittävästi. Terveystieteen ja sosiaalihoitojen tietopohjat ovat myös hyvin eritasoisia.

**Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista (jakso 4.2)?
Voitte perustella näkemystänne tähän.**

Lakiesityksen todellisia vaikutuksia palveluvalikoimaan ja siten myös taloudellisia vaikutuksia on haasteellista arvioida.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista (jakso 4.2)? Voitte perustella näkemystänne tähän.

Periaatteita sovellettaisiin kansallisen tason päätöksenteon ja ohjauksen lisäksi myös hyvinvointialueiden päätöksenteossa, sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöohjauksessa ja toiminnassa sekä soveltuvin osin myös asiakas- ja potilastyössä. Osa sisältöohjauksesta tapahtuisi hyvinvointialueiden YTA-tasolla, mutta todelliset vaikutukset riippuvat pitkälti siitä, kuinka periaatteita sovelletaan. Hoitosuositusten päivitys ja käyttöönotto vaativat riittäviä resursseja ja kustannusvaikuttavuuden arviointi osaamista ja ohjaavia rakenteita.

Onko lakiehdotuksilla jotain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole otettu huomioon, ja jos on, niin millaisia vaikutuksia?

Periaatteellisen tason linjaukset eivät vielä tarkoita selkeitä ohjeita arjen kliiniseen työhön, jossa ammattilaiset joutuvat tekemään päätöksiä asiakkaille ja potilaille tarjottavista palveluista ja hoidoista. Lakiehdotuksella on siis ammattieettisiä vaikutuksia, etenkin silloin kun periaatteiden rooli ja keskinäinen suhde ja suhde yksilön oikeuksiin jää yksittäisten potilaiden tai asiakkaiden kohdalla epäselväksi. Ehdotuksen tulisi helpottaa, ei lisätä ammattilaisten eettistä kuormaa.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Terveystieteiden laeiksi 7 a §

Hoitosuositusten keskeinen rooli alleviivaa riittäviä resursseja suositusten laadintaan, päivitykseen ja käyttöönottoon. Tämä olisi linjassa myös kansallisen syöpästrategian tavoitteiden kanssa.

On hyvä, että pykälä huomioi edelleen potilaan yksilölliset poikkeustilanteet.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sosiaalihuoltolaki 30 a §

Palveluvalikoiman periaatteiden suhde subjektiivisiin oikeuksiin sosiaalihuollon puolella jää epäselväksi, etenkin kun sosiaali- ja terveysministeriössä on vireillä myös sosiaalihuollon palvelu-uudistus, jossa lisättäisiin hyvinvointialueiden mahdollisuuksia järjestää palvelut nykyistä joustavammin.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sote-järjestämislaki 36 §

YTA-tason yhteistyörakenteet ja ohjaus lisännevät väestön yhdenvertaisuutta.

Liittyykö esitysluonnoksen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden soveltamiseen haasteita, ja jos liittyy, niin millaisia ja miten haasteita voisi mielestänne ratkaista?

Periaatteet ovat niin yleisluontoisia, että niiden yhdenmukainen tulkinta tulee olemaan haasteellista ja tuottaa todennäköisesti erilaisia lopputuloksia eri alueilla, mikä kokonaisuutena heikentää

yhdenvertaisuutta. Hyvinvointialueiden säästöpaineeet voivat myös ohjata periaatteiden tulkintaa ja soveltamista tavalla, joka kaventaa tarpeellistenkin palveluiden saatavuutta.

Kansallisesti yhtenäiset ja näyttöön perustuvat hoitolinjaukset sekä kansalliset laaturekisterit ovat avainasemassa periaatteita sovellettaessa. Molempien riittävä resurssointi on olennaista periaatteiden soveltamisen näkökulmasta.

Muita näkemyksiä ja täsmennysehdotuksia?

-

Hartonen Sarianne
Syöpäjärjestöt